

Politické souvislosti

Ozbrojenými konflikty jsou postiženy jak ženy, tak muži – jakožto oběti a jako ti, kteří trpí hospodářskými důsledky těchto konfliktů. Ženy tvoří velkou část civilního obyvatelstva, a tudíž jsou konflikty zvláště postiženy, protože jsou více vystaveny riziku sexuálního zneužívání ve velkém měřítku, obchodování s lidmi, vysídlování a zotročování. Vzhledem ke své větší sociální zranitelnosti se ženy a dívky často setkávají se specifickými formami násilí, jejichž důsledky přetrvávají i po skončení války (např. nechtěné těhotenství v důsledku znásilnění, vyšší riziko nákazy sexuálně přenosnými nemocemi). Sexuální násilí v ozbrojeném konfliktu často představuje nástroj války. Ženy se významně podílejí na činnostech pro dosažení míru a obnovy po ozbrojených konfliktech a hrají důležitou úlohu při řešení konfliktů.

Akční plán EU pro rovnost žen a mužů a posilování postavení žen v rámci rozvojové spolupráce (2010–2015)

- Upozorňuje na nutnost zajišťovat dlouhodobou ochranu žen v ozbrojených konfliktech.
- Zdůrazňuje význam podpory účasti žen na budování míru a obnově po ozbrojených konfliktech.
- Vyzývá k posílení účasti žen na politickém životě.

Rada Evropské unie: Komplexní přístup k provádění rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1325 a 1820 o ženách, míru a bezpečnosti ze strany EU

Pomocí specifických ukazatelů posuzuje pokrok v ochraně a posilování postavení žen v konfliktech a poválečné rekonstrukci.

Evropský parlament

- Připomíná, že ve všech fázích operací SBOP (Společné bezpečnostní a ochranné politiky) je důležité zohledňovat hledisko rovného postavení žen a mužů (usnesení ze dne 10. března 2010 o uplatňování evropské strategie v oblasti bezpečnosti a společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP)).
- Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325 (2000) a 1889 (2009) o ženách, míru a bezpečnosti zahrnují otázky výcviku nasazených bezpečnostních sil.
- Znovu potvrzuje nutnost správného provádění rezoluce (usnesení ze dne 25. listopadu 2010

o 10. výročí rezoluce Rady bezpečnosti 1325 (2000) o ženách, míru a bezpečnosti).

- Zdůrazňuje účast žen v mírovém procesu a ve vojenských a civilních mírových operacích a důsledky konfliktů pro ženy (usnesení ze dne 2. února 2012 o situaci žen ve válce).

Strategické cíle Pekingské akční platformy a ukazatele EU

- E.1.** Zvýšit účast žen při řešení konfliktů na rozhodovacích úrovních a chránit ženy žijící v situaci ozbrojených a jiných konfliktů nebo v podmínkách okupace cizí mocí.
- E.2.** Snížit nadměrné vojenské výdaje a kontrolovat dostupnost zbraní.
- E.3.** Podporovat nenásilné formy řešení konfliktů a omezit porušování lidských práv v situacích konfliktu.
- E.4.** Podporovat podíl žen na pěstování kultury míru.
- E.5.** Poskytovat ochranu, pomoc a vzdělávání uprchlicím, dalším vysídleným ženám, které potřebují mezinárodní ochranu, a ženám vysídleným v rámci svých domovských zemích.
- E.6.** Poskytovat pomoc ženám z kolonií a nesamosprávných území.

Během francouzského předsednictví Rady EU v roce 2008 byly navrženy a přijaty čtyři ukazatele pro sledování plnění cílů v této oblasti. Tyto ukazatele měří podíly žen a mužů v diplomatickém sboru, v armádě a v personálu zajišťujícím operace k udržení míru a úroveň lidských a finančních zdrojů věnovaných aktivitám cílícím na porozumění ženám a posílení jejich postavení v ozbrojeném konfliktu. Poslední ukazatel měří podíl žen a mužů mezi žadateli o azyl.

Nejnovější údaje a informace obsahuje databáze *Women and men in the EU – facts and figures* (Ženy a muži v EU – fakta a čísla), kterou vytvořil Evropský institut pro rovnost žen a mužů a která je k dispozici na adrese:

<http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Zjištění vyplývající z údajů za celou EU

Ženy jsou nedostatečně zastoupeny v diplomacii a armádách

Většina zpráv a údajů poskytnutých členskými státy ukazuje na vážný nedostatek žen v diplomatických misích, delegacích EU a operacích OSN k udržení míru, jakož i v rozhodovacích pozicích v diplomatických sborech a vojenských silách. V roce 2011 bylo ve 21 členských státech mezi personálem zapojeným do operací OSN k udržení míru jen 6 % žen a sedm členských států nemělo v těchto operacích zastoupeny žádné ženy.

Informace o personálu v misích společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) předložilo celkem 17 členských států. Průměrný podíl žen v personálu misí činil jen 2 %. Z údajů o personálu SBOP v civilních misích rozčleněných podle pohlaví, které byly shromážděny v roce 2012, vyplývá, že ženy tvoří jen 25 % celkového personálu. V 18 členských státech, které poskytly informace o počtu žen mezi vedoucími diplomatických misí, činil průměrný podíl žen 17 %.

Nedostatečné vzdělání týkající se postavení žen a mužů v případě válečných konfliktů a v nestabilních státech

V rámci podpory rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1325 a 1820 se několik předsednictví Rady EU věnovalo otázce důležitosti a nezbytnosti odborné přípravy personálu SBOP. Nejnovější dostupné údaje, poskytnuté v letech 2008/2009, o diplomatickém, civilním

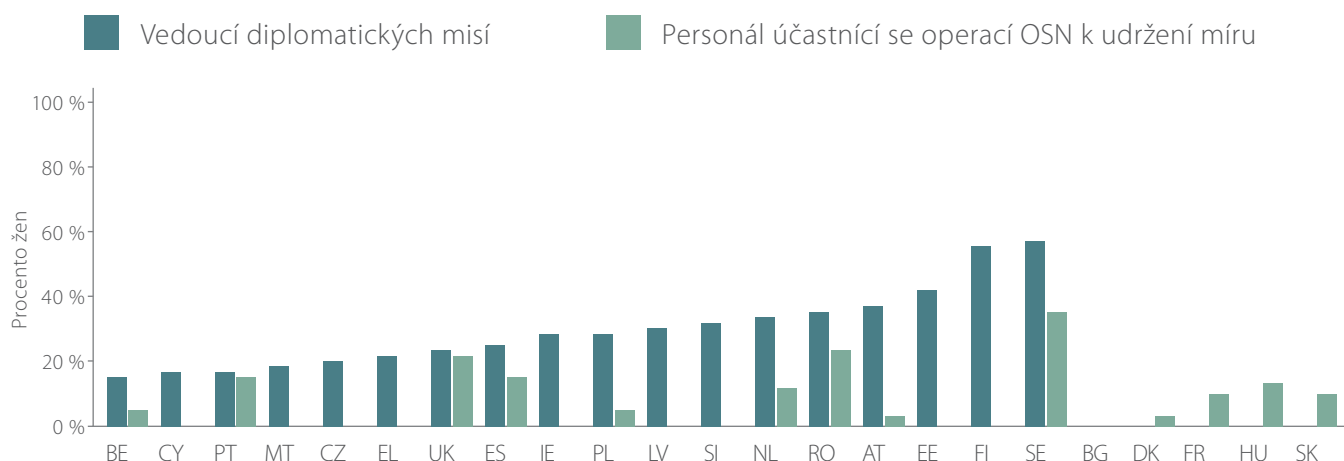
a vojenském personálu zaměstnávaném členskými státy EU a o vojenském a policejním personálu účastnícím se operací OSN k udržení míru a misí SBOP ukázaly, že odborná příprava o rovnosti žen a mužů není dostatečná. Specifická odborná příprava o rovnosti žen a mužů byla diplomatickým pracovníkům poskytována pouze v osmi členských státech; přesné informace o podílu žen a mužů mezi účastníky však nebyly k dispozici.

Na řešení otázek rovnosti žen a mužů v nestabilních státech je určena pouze malá část finanční pomoci

V roce 2009 a počátkem roku 2010 vynaložily členské státy EU na řešení otázky týkající se žen, míru a bezpečnosti přibližně 200 milionů EUR. Na problémy související celkově s rovností žen a mužů byla vynaložena jedna miliarda eur. Pokud jde o příspěvek orgánů EU, delegace EU se podílely na financování projektů s přímým dopadem na rovnost žen a mužů a práva žen částkou 165 milionů EUR. Téměř třetina tohoto financování směřovala na činnosti zaměřené na implementaci rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325. Z údajů vyplývá, že přibližně 28 % z celkem 67 milionů EUR směřujících na reformu bezpečnostního sektoru a odzbrojení, demobilizaci a opětovné začlenění bylo vynaloženo v souvislosti s činnostmi konkrétně zaměřenými na ženy.

Výbor pro rozvojovou pomoc OECD poskytuje informace o pomoci vyčleněné na rovnost žen a mužů v nestabilních a konfliktních situacích v letech 2007–2008. Zpráva *Aid in Support of Gender Equality in Fragile and Conflict-affected States* (Pomoc na podporu rovnosti žen a mužů v nestabilních státech a státech postižených konfliktem) ukazuje, že takřka třetina prostředků

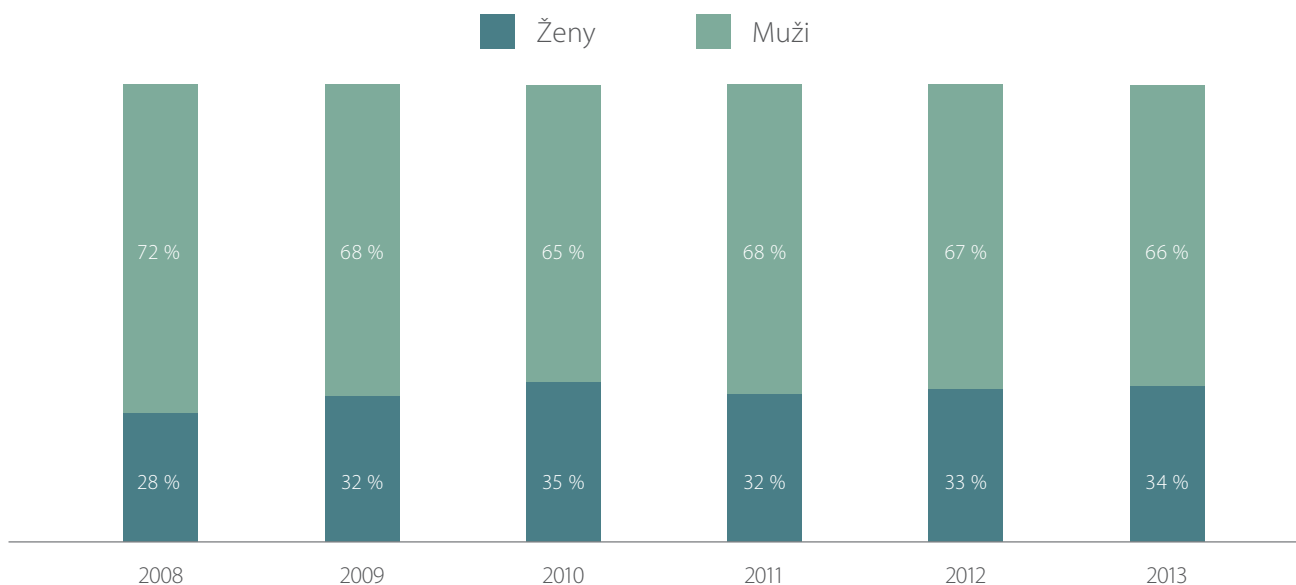
PROCENTO ŽEN MEZI VEDOUcíMI DIPLOMATICKÝCH MISÍ A V PERSONÁLU ÚČASTNÍCÍM SE OPERACÍ OSN K UDRŽENÍ MÍRU, 2011

Zdroj: Rada EU, Zpráva o ukazatelích EU pro komplexní přístup k provádění rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1325 a 1820 o ženách, míru a bezpečnosti ze strany EU, 2011

PODÍL ŽEN MEZI ŽADATELI O AZYL V EU, 2008–2013

Zdroj: Eurostat, rozhodnutí o žádostech a přesídlení

vynaložených na pomoc členů Výboru pro rozvojovou pomoc nestabilním státům má rovnost žen a mužů stanovenou jako hlavní nebo významný cíl. Nicméně na rovnost žen a mužů bylo zaměřeno pouze 19 % pomoci poskytnuté nestabilním státům ze strany orgánů EU. Dimenzi rovnosti žen a mužů má pouze 20 % pomoci přidělené sektoru míru a bezpečnosti a pouze 38 % všech členů Výboru pro rozvojovou pomoc stanovilo cíl rovnosti žen a mužů u pomoci určené sektoru veřejné správy nestabilních států.

Rostoucí počet žen mezi žadateli o azyl

Podle Eurostatu se mezi lety 2008 a 2012 zvýšil podíl žen mezi žadateli o status uprchlíka (z 28 % v roce 2008 na

34 % v roce 2013). Došlo také k nárůstu počtu nových žádostí o azyl podaných ženami (při zaevidování první žádosti o azyl), a to z 30 % v roce 2008 na 35 % v roce 2012. Navzdory tomu však muži stále tvoří téměř dvě třetiny žadatelů o azyl v Evropské unii.

V souladu s rostoucím počtem žadatelů o status uprchlíka se zvýšil také počet rozhodnutí o jejich žádostech. Mezi roky 2008 a 2012 se počet rozhodnutí o žádostech žen téměř zdvojnásobil (z 59 730 na 95 875). Podíl kladných rozhodnutí o žádostech žen se zvýšil více než podíl kladných rozhodnutí o žádostech mužů, ačkoli podíl žen, které získají status uprchlíka, se za posledních několik let snížil: v roce 2010 na ženy připadalo 40 % kladně vyřízených žádostí, v roce 2012 to bylo 34 %.

Užitečné iniciativy

S cílem **zvýšit účast žen v mírových misích** vyslalo Rakousko do mírové mise v Kosovu odborníka na genderové otázky, který radí veliteli. Od roku 2010 bylo také šest úředníků ministerstva obrany vyškoleny jako terénní poradci pro otázky rovnosti žen a mužů. V Belgii představuje krok vpřed směrem k většímu zastoupení žen v mezinárodních organizacích a misích prováděných belgickou diplomacií a vojenskými silami zařazení tohoto cíle do druhého národního akčního plánu.

Podpora příspěvku žen k pěstování kultury míru byla posílena uspořádáním strategické regionální konference *Women in Peace-building: access to justice for women in post-conflict countries* (Ženy při budování míru: přístup ke spravedlnosti pro ženy v zemích po válečném konfliktu) v Chorvatsku. Kypr vybudoval Ženské multikulturní centrum s cílem propojit ženy ze všech komunit a podpořit rovnost žen a mužů, usmíření a mír. Finsko v současnosti financuje tříletý projekt *The UN High-Level Seminar on Gender and Inclusive Mediation Processes* (Seminář OSN na vysoké úrovni o genderových otázkách a inkluzivních postupech mediace), jehož cílem je skrze podporu efektivní účasti žen na mírových dohodách podnítit, aby byly mírové procesy více založené na konzultacích a poradách. Nizozemsko podpořilo práci tisíců ženských organizací prováděním programu *Funding Leadership and Opportunities for Women* (FLOW, Financování vedoucí úlohy žen a příležitostí pro ženy) v rámci druhého akčního plánu 1325. Německé Spolkové ministerstvo pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (BMZ) realizovalo specifické programy v Burundi, Kolumbii, Guatemale a Nepálu pro začlenění žen do všech fází předcházení konfliktům a zvládání konfliktů a pro ochranu žen a dívek před sexuální násilím a znásilněním v ozbrojených konfliktech.

POKROKY A PŘEKÁŽKY V OBLASTI E: ŽENY A OZBROJENÝ KONFLIKT

POKROKY

- Byl posílen politický závazek provádět odbornou přípravu personálu, který zasahuje v oblastech konfliktů, na téma rovnosti žen a mužů a práv žen.
- Účast žen na udržování míru se zvýšila.

PŘEKÁŽKY

- Závazky v oblasti odborné přípravy o rovnosti žen a mužů jsou stále nedostatečně plněny a mají malý rozsah.
- V diplomatických misích a delegacích i nadále dominují muži.
- Jen malá část pomoci EU nestabilním státům je konkrétně zacílena na ženy.
- Muži jsou častěji než ženy žadateli o azyl v EU a častěji je jim přiznáno postavení uprchlíka.

Jak dále v EU

- Zvýšit současnou míru citlivosti k otázkám rovnosti žen a mužů personálu působícího v diplomatických a vojenských sborech a zlepšit genderovou vyváženost v těchto silách.
- Začlenit hledisko rovnosti žen a mužů do procesů a postupů a zvýšit kapacitu v genderové oblasti u zaměstnanců v první linii v orgánech EU a členských států, které pracují s vojenským a diplomatickým personálem.
- Zvýšit úsilí týkající se prosazování genderově vyváženého zastoupení v diplomatických sborech a vojenských silách.
- Zlepšit kvalitu a rozdělování zahraniční pomoci pomocí zvyšování viditelnosti a znalostí týkajících se zvláštních potřeb a zranitelnosti žen v konfliktech (např. o genderově podmíněném násilí).
- Začlenit hledisko rovnosti žen a mužů a hledisko ženských lidských práv jakožto zásadní složky do procesu zpracování a vyřizování žádostí o azyl.

Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE)

Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) představuje centrum znalostí EU pro rovnost žen a mužů. Institut EIGE podporuje tvůrce politik a všechny příslušné orgány v jejich úsilí o zajištění rovnosti mezi ženami a muži (nejen) pro všechny Evropany/ky tím, že poskytuje odborné znalosti a srovnatelné a spolehlivé údaje o rovnosti žen a mužů v Evropě.

Další informace: <http://eige.europa.eu>

Středisko pro zdroje a dokumentaci Evropského institutu pro rovnost žen a mužů představuje inovativní a praktický nástroj vyvinutý pro hledání klíčových zdrojů týkajících se rovnosti žen a mužů, pro výměnu znalostí mezi těmi, kdo se zajímají o politiky a postupy v oblasti rovnosti žen a mužů, a také jako nástroj, který poskytuje prostor pro diskusi a debatu na internetu.

Další informace: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontaktní údaje:
European Institute for Gender Equality
(Evropský institut pro rovnost žen a mužů)
Gedimino pr.16, LT-01103 Vilnius, LITVA
Tel. +370 5 215 7444, Tel.+370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN: 978-92-9218-649-4

doi: 10.2839/677920

MH-04-15-022-CS-N